

8.5.2018

Hallintopoliittinen osasto/LA
Jenni Herrala

Sisäministeriö

Lausuntopyyntönnö 14.3.2018, SM186919, SMDno-2016-313

Puolustusministeriön lausunto; luonnos hallituksen esitykseksi laiksi reservipoliisista ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Sisäministeriö on viiteasiakirjalla pyytänyt puolustusministeriöltä ja Puolustusvoimilta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi reservipoliisista ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Hallinnonalan toimintatavan mukaisesti lausunto on valmisteltu puolustusministeriön ja pääesikunnan yhteistyönä ja annetaan puolustusministeriöstä.

Säädöshankkeen tarkoituksena on luoda normaaliolojen häiriötilanteita ja valmius- ja puolustustilalakiin tarkoittamia poikkeusoloja varten poliisin resursseja vahvistava reservipoliisi, joka korvaisi nykyisen sääntelyn tarkoittaman täydennyspoliisin. Reservipoliisin henkilöstö koostuisi sitoumuksen tehneistä täysi-ikäisistä Suomen kansalaisista. Oikeudelliselta statukseltaan he eivät kuitenkaan olisi poliisimiehiä. Kelpoisuusehdoista tehtävään säädettäisiin uudessa laissa. Edellytyksenä ei olisi, että henkilö on asevelvollinen. Reservipoliisi toimisi poliisin ohjauksessa ja varustettaisiin tarvittavalla suojavarustuksella ja voimankäyttövälineillä, tarvittaessa myös ampuma-aseella. Tehtäviin varattu henkilöstö saisi poliisilta peruskoulutuksen, jota täydennettäisiin jatkokoulutuksella ja harjoituksilla. Tehtävät normaaliolojen häiriötilanteissa olisivat suppeammat kuin poikkeusoloissa. Reservipoliisin virkapuvussa olisi sen poliisin virkapuvusta erottava tunnus. Reservipoliisin käyttöönotosta päättäisi aina valtioneuvosto. Tällöin reservipoliisi voitaisiin nimittää määräaikaiseen virkasuhteeseen.

Reservipoliisin käyttö normaaliolojen häiriötilanteissa

Esityksen 2 §:n mukaan normaaliolojen häiriötilanteilla tarkoitetaan sellaisia poikkeuksellisia tilapäisiä tilanteita, joissa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen ei ole mahdollista poliisin olemassa olevin voimavaroin. Puolustusministeriö katsoo, että säännöstä voitaisiin täsmentää soveltamisedellytysten joustavuuden lisäämiseksi esimerkiksi siten, että yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen saattaisi poliisin olemassa olevilla voimavaroilla vaarantua poikkeuksellisissa tilanteissa, jolloin poliisin voimavarojen välitön täydentäminen olisi välttämätöntä.

Reservipoliisin käyttö valmiuslaissa tarkoitetuissa poikkeusoloissa tai puolustustilassa

Esityksen 2 §:ssä todetaan, että valmiuslaissa tarkoitetuissa poikkeusoloissa tai puolustustilassa voidaan päättää poliisinhenkilöstön täydentämisestä reservipoliisinhenkilöstöllä

8.5.2018

Hallintopoliittinen osasto/LA
Jenni Herrala

kyseisissä laeissa säädetyllä menettelyllä. Valmius- ja puolustustilalait eivät kuitenkaan sisällä suoranaisia säännöksiä poliisin henkilöstön täydentämisestä. Esitystä tulisikin puolustusministeriön mielestä täsmentää. Reservipoliisin käyttöönottoa koskeva päätös voidaan tehdä valmius- tai puolustustilalain soveltamista koskevan päätöksentekomenettelyn yhteydessä.

Esityksen 11 §:n mukaan asianomainen reservipoliisiin kuuluva henkilö ei saa purkaa sitoumusta puolustustilalaissa tarkoitetun puolustustilan aikana jos sitoumuksen purkamisen tarkoituksena on välttää puolustustilalaissa tai asevelvollisuuslaissa säädetyt velvollisuudet.

Puolustusministeriö näkemyksen mukaan säädöksen sitominen puolustustilaan on reservipoliisin käytön edellytysten turvaamisen kannalta selvästi liian myöhässä, jolloin myös riskinä on Puolustusvoimien sotilasyksiköiden sitoutuminen poliisille annettuun virka-apuun. Rajoituksen kattavuus tulisikin laajentaa niihin turvallisuustilanteisiin, joita varten reservipoliisi on tarkoitettu muodostettavaksi. Liityntä asevelvollisuuslain velvollisuuksiin ei ole välttämätön, koska reservipoliisiin kuuluva ei välttämättä ole asevelvollinen.

Reservipoliisin valintamenettely ja tiedonsaanti asevelvollisrekisteristä

Puolustusvoimat ei nykyisin saisi antaa poliisille suoraan tietoja asevelvollisrekisteristä reservipoliisiksi rekrytointia varten. Kohdehenkilöiden valinta rekrytointia varten tapahtuisi siis alkuvaiheessa ilman poliisin välitöntä osallistumista. Halukkuuskyselyt asianomaisille lähetettäisiin Puolustusvoimien kautta ja tehtävään halukkaat lähettäisivät hakemuksensa poliisille henkilövalintoja varten. Valittavia henkilöitä koskevat varaamisesitykset (VAP) tekisi poliisi Puolustusvoimien aluetoimistoille. Valittavien henkilöiden taustan selvittämiseen liittyy se ongelma, ettei reservipoliisi kuulu Puolustusvoimien toiminnan piiriin, jolloin myöskään rikosrekisteritietojen saaminen ei ole mahdollista. Toisaalta asevelvollisrekisteri ei sisällä reserviläisten rikosrekisteritietoja, joten Puolustusvoimat ei täysin tiedä reserviläisten tilannetta varusmiespalveluksen jälkeiseltä ajalta. Reservipoliisiksi valittavista on tosin tarkoitus tehdä perusmuotoinen turvallisuusselvitys.

Puolustusministeriö pitää perusteltuna, että tiedonsaantia asevelvollisrekisteristä koskeva säännös lisättäisiin eduskunnan käsiteltävänä olevaan henkilötietojen käsittelyä puolustusvoimissa koskevaan lakiin ja esityksen 14 §:n tarkoittama reservipoliisirekisterisäännös lisättäisiin lakiin henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa.

Reservipoliisin varustaminen ampuma-aseilla ja muilla voimankäyttövälineillä

Esityksen 8 §:n mukaan reservipoliisilla on oikeus ampuma-aseen käyttöön normaaliolojen häiriötilanteissa, poikkeusoloissa ja puolustustilassa poliisilain 2 luvun 19 §:ssä säädetyllä tavalla. Puolustusministeriö pitää perusteltuna, että reservipoliisin aseistuksen ja voimankäytön säännösten tulee olla samat kuin poliisilla muutoinkin on. Aseistamaton reservipoliisi ei täysipainoisesti kykenisi viranomaisyhteistyöhön Puolustusvoimien kanssa varsinkaan poikkeusoloissa tai puolustustilassa. Reservipoliisin tehtävät normaaliolojen häiriötilanteissa ovat esityksen 4 §:n mukaan lähinnä poliisin toimintaa tukevia tehtäviä poliisimiehen välittömässä ohjauksessa. Poikkeusoloissa ja puolustustilassa tehtäviin kuuluvat kaikki poliisin tehtävät poliisimiehen apuna ja tämän ohjauksessa.

8.5.2018

Hallintopoliittinen osasto/LA

Jenni Herrala

Säädöstekniset huomiot

Esityksen 6 §:stä puuttuu eräitä viittauksia poliisilain toimivaltuussäännöksiin, kuten poliisilain 2 luvun 4 §:n sekä 10 §:n 2 ja 3 momenttiin. Puolustusministeriö esittää harkittavaksi, tulisiko myös poliisilain 2 luvun 12 a §:n säännös turvallisuustarkastuksista eräissä tilaisuuksissa sisällyttää 6 §:n säännökseen.

Esityksen taloudellisia vaikutuksia käsittelevässä osassa on arvioitu reservipoliisin koulutuksesta, varustamisesta ja palkkauksesta poliisille aiheutuvia kustannuksia. Lain 10 §:n reservipoliisin koulutusta koskeva säännös ei kuitenkaan sisällä säännöksiä reservipoliisiksi koulutettavan tai harjoituksiin osallistuvan reserviläisen taloudellisten etuuksien, kuten matkakulujen ja päivärahojen korvaamisesta. Puolustusministeriö esittää harkittavaksi, tulisiko taloudellisista etuuksista säätää laissa, kuten sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetussa laissa ja vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetussa laissa on tehty.

Lopuksi

Puolustusministeriö kannattaa reservipoliisijärjestelmän luomiseen tähtäväää säädöshanketta. Järjestelmän käyttöönotto ja kehittäminen edellyttävät entistä tiiviimpää yhteistyötä poliisin ja Puolustusvoimien välillä. Toimiva reservipoliisijärjestelmä parantaisi välillisesti myös Puolustusvoimien päätehtävän, sotilaallisen maanpuolustuksen edellytyksiä sekä normaali- että poikkeusoloissa.

Yksikön johtajan sijaisena
Vanhempi hallitussihteeri

Minnamaria Nurminen

Vanhempi hallitussihteeri

Jenni Herrala

Tiedoksi

Kansliapäällikkö Jukka Juusti, puolustusministeriö
Ylijohtaja Teemu Penttilä, puolustusministeriö
Turvallisuuskomitean sihteeristö, puolustusministeriö
Oikeudellinen osasto, pääesikunta
Operatiivinen osasto, pääesikunta